

UDSKRIFT
AF
RIGSRETTENS DOMBOG

RIGSRETTENS KENDELSE
afsagt tirsdag den 29. juni 2021

Rigsretssagen
mod
fhv. minister Inger Støjberg

I påkendelsen har deltaget Rigsrettens dommere, 13 højesteretsdommere og 13 dommere valgt af Folketinget. De deltagende højesteretsdommere er: Thomas Rørdam (rettens formand), Poul Dahl Jensen (næstformand), Jens Peter Christensen, Henrik Waaben, Michael Rekling, Lars Hjortnæs, Oliver Talevski, Jan Schans Christensen, Kurt Rasmussen, Jens Kruse Mikkelsen, Lars Apostoli, Anne Louise Bormann og Kristian Korfits Nielsen. De af Folketinget valgte dommere er: Erik Christensen, Jacob Mchangama, Pia Gjellerup, Karoly Németh, Klaus Bach Trads, Christian Langballe, Kirsten Brosbøl, Gert Eg, Anne Grete Holmsgaard, Ingelise Bech Hansen, Keld Holm, Karen J. Klint og Karen Rønde.

Ved denne kendelse behandles ansøgninger fra DR og TV 2 Danmark A/S, Ritzau Scanpix, dk4 og Politiken om tilladelse til at optage og transmittere fra hovedforhandlingen i sagen.

Spørgsmålet har været mundtligt forhandlet på et retsmøde den 25. juni 2021, hvor parterne og repræsentanter for de nævnte medier har haft lejlighed til at udtale sig.

Ansøgninger om tilladelse til optagelse og transmission

DR og TV 2 Danmark A/S har ved brev af 21. maj 2021 ansøgt om tilladelse til at optage og transmittere fra retsmøderne i sagen. DR og TV 2 har principalt ansøgt om tilladelse til at optage og transmittere fra hele sagen og subsidiært fra indledningen af hovedforhandlingen den 2. september 2021 ("retten er sat") samt fra domsafsigelsen. DR og TV 2 har til støtte for ansøgningen anført bl.a., at der skal gøres undtagelse fra udgangspunktet i retsplejelovens § 32

om forbud mod optagelse og transmission af billeder og lyd, fordi der er tale om en helt særlig sag, hvor en tidligere minister og folkevalgt politiker står anklaget for at have brudt landets love. Det er selvsagt en retssag af overordentlig stor offentlig interesse, og videreformidling af retsmødernes indhold er helt central for den public service-forpligtelse, som DR og TV 2 er pålagt. Hvis ansøgningen imødekommes, vil borgere fra hele Danmark – også de borgere, der ikke har mulighed for at følge sagen ved personligt fremmøde i København – kunne følge med i retsmøderne i sagen. Der er desuden tale om en retspolitisk begivenhed, som bør dokumenteres for eftertiden.

Ritzau Scanpix har ved mail af 2. juni 2021 ansøgt om tilladelse til at optage og transmittere live tv-billeder fra sagen. Ritzau har til støtte for ansøgningen anført bl.a., at Ritzaus signal distribueres til de fleste danske medier, og at især de store dagblade og lokalaviser gør brug heraf på deres hjemmesider.

dk4 har ved mail af 8. juni 2021 ansøgt om tilladelse til at optage og transmittere billeder og lyd til tv og radio fra offentlige forhandlinger i sagen. Subsidiært har dk4 ansøgt om tilladelse til optagelse og transmission i videst muligt omfang, herunder fhv. minister Inger Støjbergs forklaring samt advokaternes forelæggelse og procedure. dk4 har til støtte for ansøgningen anført bl.a., at optagelse og transmission af retsmøderne vil sikre offentligheden adgang til direkte og ved selvsyn at følge med i sagen uanset bosted i landet og daglige forpligtelser.

Politiken har ved brev af 8. juni 2021 ansøgt om tilladelse til at optage lyd under retsmøderne i sagen. Politiken har til støtte for ansøgningen anført bl.a., at det vil være et nyttigt journalistisk arbejdsredskab at kunne optage vidneforklaringerne, som i væsentlig grad vil øge muligheden for at kunne citere vidnerne korrekt. Vidnerne vil være bedst tjent med, at offentligheden ikke kun får præsenteret, hvad de sagde, men også hvordan de sagde det. En mulighed for optagelse af lyd vil derfor ikke kun være i offentlighedens interesse, men potentielt også i vidnernes interesse.

Parternes synspunkter

Forsvarerne har støttet mediernes ansøgninger. Rigsretten bør i videst muligt omfang give offentligheden adgang til at følge forhandlingerne, hvilket er i overensstemmelse med rigsretslovens § 12 og Rigsrettens særegne rolle i den demokratiske magtfordeling fastlagt ved

grundloven. Rigsretslovens § 12 må desuden fortolkes i lyset af grundlovens § 65 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6. Rigsretten bør derfor give medierne tilladelse til at optage og transmittere billeder og lyd fra offentlige forhandlinger, medmindre Rigsretten undtagelsesvist, når særlige grunde foreligger, forbyder det. Der er desuden dele af forhandlingerne, hvor der uden videre bør kunne gives tilladelse til optagelse og transmission, f.eks. fra fhv. minister Inger Støjbergs forklaring og advokaternes procedurer. I den seneste rigsretssag afslog Rigsretten at give tilladelse til direkte tv- og radiooptagelse under forhandlingerne med henvisning til, at sagens betydelige offentlige interesse ikke kunne opveje tungtvejende hensyn til navnlig tiltalte og vidner. Den betydelige offentlige interesse gør sig med endnu større styrke gældende i den foreliggende sag, og hensynet til fhv. minister Inger Støjberg og vidner taler ikke med samme vægt imod. Det primære lod i afvejningen er hensynet til den tiltalte, som i den foreliggende sag støtter, at der gives tilladelse til optagelse og transmission. Eventuelle hensyn til vidner kan tilgodeses ved konkret at forbyde optagelse og transmission. Rigsretten bør ikke tillægge retsplejelovens § 32 eller praksis i medfør af bestemmelsen nævneværdig betydning. Rigsretssager adskiller sig således på afgørende punkter fra den almindelige straffeprocess og civile retspleje.

Anklagerne har protesteret mod mediernes ansøgninger. Der bør kun gives tilladelse til at optage og transmittere genrebilleder ved hovedforhandlingens begyndelse og til at optage og transmittere domsafsigelsen samt lyd fra denne. Spørgsmålet skal i medfør af rigsretslovens § 77 afgøres efter retsplejelovens § 32, stk. 1. Efter forarbejderne og praksis vedrørende § 32, stk. 1, gives der kun undtagelsesvist tilladelse og alene i form af genrebilleder ved retsmødets start, og når retten træffer afgørelser i sagen. Sagens betydelige offentlige interesse, det allerede tilgængelige sagsmateriale og den mediemæssige dækning af sagen må afvejes over for hensynet til, at retsmøderne kan afvikles med den ro og koncentration, som er nødvendig, at optagelse og transmission af billeder og lyd ikke kommer i strid med det grundlæggende princip i retsplejelovens § 182 (om at vidner ikke må påhøre forklaringer af andre vidner eller en part), at sagens oplysning og processen i øvrigt ikke kompromitteres, og at vidner ikke udsættes for uønsket og unødigt yderligere offentlig eksponering. Denne afvejning bør føre til, at varetagelsen af hensynet til offentlighedens interesse over for hensynet til en retssikkerhedsmæssigt betryggende afvikling af sagen tilgodeses ved, at det ikke tillades at optage og transmittere billeder og lyd fra hovedforhandlingen bortset fra optagelse af genrebilleder ved hovedforhandlingens begyndelse og optagelse af domsafsigelsen samt lyd fra denne. Det svarer

til den adgang, der efter retsplejelovens § 32, stk. 1, er til at tillade optagelse og transmission af billeder og lyd. Det svarer også til, hvad der blev givet tilladelse til i den seneste rigsretssag.

Retsgrundlag

Efter rigsretslovens § 12 er forhandlingerne i Rigsretten med undtagelse af dommernes indbyrdes forhandlinger og afstemninger offentlige, medmindre retten undtagelsesvis, når særlige grunde foreligger, finder det påkrævet, at dørene lukkes.

Rigsretsloven indeholder ikke regler om optagelse og transmission af billeder og lyd under retsmødet. Af rigsretslovens § 77 følger, at retsplejeloven finder anvendelse på rettergangsmanen ved Rigsretten, hvor rigsretsloven ikke bestemmer andet.

Af retsplejelovens § 32, stk. 1, fremgår:

”Det er forbudt under retsmøder at optage eller transmittere billeder og lyd, medmindre retten undtagelsesvist tillader dette. Offentliggørelse af billeder og lyd, der er optaget i strid hermed, er forbudt. Retten kan i øvrigt på ethvert tidspunkt under sagen forbyde offentlig gengivelse af billeder og lyd, der er optaget under et retsmøde. Rettens afgørelse efter 1. pkt. og 3. pkt. træffes ved kendelse.”

Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår bl.a. (Folketingstidende 1998-99, lovforslag nr. L 78, tillæg A, s. 2024):

”7.2. *Lovforslagets indhold.*

...

Billed- og lydoptagelser under retsmøder

...

Gennemføres lovforslaget, vil retstilstanden være følgende:

I straffesager gives der kun helt undtagelsesvist tilladelse til at optage eller transmittere billeder og lyd. Tilladelsen bør således alene gives i helt særlige og meget omtalte sager, navnlig mod personer, der er tiltalt for forhold begået i offentlig tjeneste. Der bør i disse undtagelsestilfælde alene gives tilladelse til at optage ”genrebilleder” ... Det forudsættes således, at der i intet tilfælde gives tilladelse til billed- og lydoptagelse af tiltaltes og vidners forklaringer. Genrebilleder optages, før domsforhandlingen starter eller under domsafsigelsen. Tilla-

delsen til at optage sådanne genrebilleder kan alene omfatte billeder af den (de) juridiske dommer(e) – f.eks. under oplæsningen af dommen – samt eventuelt til-lige af anklageren og forsvareren. Tilladelsen vil dog også kunne omfatte foto-grafering af den tiltalte, men dette må altid forudsætte, at tiltalte er indforstået hermed.”

Ved Retsplejerådets betænkning nr. 1427/2003 om reform af den civile retspleje II blev reg-lerne om billed- og lydoptagelse vurderet på ny. Af betænkningen fremgår bl.a. (s. 116):

”Repræsentanter for massemedierne har over for Retsplejerådet givet udtryk for tilfredshed med de eksisterende muligheder for optagelse og transmission fra domsafsigelsen, men også for, at man nu bør gå videre og også giver mulighed for optagelse og transmission af forelæggelse og procedure, hvor der alene er tale om de professionelle aktører.

Retsplejerådet finder imidlertid, at det er for tidligt at gå ind i en nærmere over-vejelse af, om den ordning, der blev etableret i 1999, bør revideres.

Retsplejerådet henleder i den forbindelse opmærksomheden på, at der ifølge for-arbejderne kan gives tilladelse til optagelse og transmission af advokaternes fo-relæggelse og procedure i principielle civile sager, hvor det offentlige er part ... Det vil således være nyttigt, at denne mulighed udnyttes i praksis, før der tages stilling til, om optagelse og transmission af forelæggelse og procedure også bør kunne tillades i andre sager.”

Det fremgår af lovforslag nr. L 23 af 8. oktober 2003, hvor der blev fremsat en række forslag til ændring af retsplejeloven på baggrund af bl.a. Retsplejerådets betænkning, at Justitsmini-steriet kunne tilslutte sig Retsplejerådets synspunkter, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, lovforslag nr. L 23, afsnit 3.4.2, s. 613.

Rigsrettens begrundelse og resultat

Rigsretsloven indeholder ikke regler om optagelse og transmission af billeder og lyd under retsmøder. Spørgsmålet skal derfor i medfør af rigsretslovens § 77 afgøres efter bestemmelsen i retsplejelovens § 32, stk. 1.

Efter § 32, stk. 1, er det som udgangspunkt forbudt under retsmøder at optage eller transmittre billeder og lyd, medmindre retten undtagelsesvist tillader dette. Af forarbejderne til be-STEMMELSEN fremgår, at der i straffesager kun helt undtagelsesvist gives tilladelse, idet tilla-delsen alene bør gives i helt særlige og meget omtalte sager, navnlig mod personer, der er tiltalt for forhold begået i offentlig tjeneste.

Rigsretten finder, at en rigsretssag opfylder betingelserne for, hvornår der undtagelsesvist gives tilladelse.

Ifølge forarbejderne bør der i disse undtagelsestilfælde alene gives tilladelse til at optage genrebilleder (dvs. billeder, der kan danne baggrund for en retsreportage uden at være en del af referatet af retshandlingen), før hovedforhandlingen starter, eller under domsafsigelsen. Det er herved forudsat, at der i intet tilfælde gives tilladelse til billed- og lydoptagelse af tiltaltes og vidners forklaringer. Forudsætningerne i forarbejderne om kun helt undtagelsesvist at tillade billed- og lydoptagelse i straffesager og da kun i form af genrebilleder er bl.a. begrundet i hensynet til vidnerne og til, at retsmøderne kan afvikles med den ro og koncentration, som er nødvendig.

Rigsretten finder på den anførte baggrund, at der alene er grundlag for at give tilladelse til optagelse og transmission af lyd og billeder ("genrebilleder") umiddelbart forud for begyndelsen af retsmødet den 2. september 2021, hvor hovedforhandlingen indledes, samt fra domsafsigelsen.

Afgørelsen er enstemmig.

Thi bestemmes:

Det tillades, at DR og TV 2 Danmark A/S, Ritzau Scanpix, dk4 og Politiken kan optage og transmittere billeder og lyd fra 5 minutter før retsmødet den 2. september 2021, indtil dommerne har indfundet sig, og retten er sat.

Det tillades endvidere, at DR og TV 2 Danmark A/S, Ritzau Scanpix, dk4 og Politiken kan optage og transmittere billeder og lyd fra domsafsigelsen under retsformandens oplæsning af dommens konklusion og begrundelse.

De nærmere vilkår for gennemførelse af optagelserne vil blive meddelt af Rigsretten til de pågældende medier på et senere tidspunkt.

Der må ikke i øvrigt optages eller transmitteres billeder eller lyd fra retsmøderne i sagen.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Rigsretten, den 29. juni 2021.

Tina Halberg
kontorfuldmægtig